

**INFORMATIKA DARSIDA O‘ZI O‘QITADIGAN
DASTURLARDAN FOYDALANISH**

Mamatova Zilolaxon Xabibulloxonovna

*Farg‘ona davlat universiteti dotsenti,
pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)*

E-mail: mamatova.zilolakhon@gmail.com

Davronboyeva Muqaddam Shukurjon qizi

Farg‘ona davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada informatika darslarida o‘zi o‘qitadigan dasturlardan foydalanishning ahamiyati, ularni tayyorlash bosqichlari hamda ta‘lim jarayonidagi o‘rni yoritiladi. Informatika darslarida o‘qituvchi tomonidan yaratilgan yoki moslashtirilgan dasturlardan foydalanishning afzalliklari, mazmuni va amaliy samaradorligi yoritilgan. Dars jarayoniga mualliflik dasturlarini qo‘llash o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, mantiqiy tafakkuri va axborot texnologiyalaridan foydalanish ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kirish so‘zlar: Informatika darsi, o‘qituvchi dasturi, mualliflik dasturiy ta‘minot, interaktiv ta‘lim, raqamli ta‘lim muhiti, amaliy mashg‘ulotlar, ta‘limni individuallashtirish, dars samaradorligi, axborot texnologiyalari, o‘quvchi motivatsiyasi.

Аннотация: В данной статье освещается значение использования обучающих программ на уроках информатики, этапы их разработки, а также их роль в учебном процессе. В данной работе рассматривается использование авторских или специально адаптированных программ, созданных учителем, в процессе преподавания информатики. Применение таких программ способствует развитию у учащихся логического мышления, самостоятельности и навыков работы с информационными технологиями.

Вводные слова: Урок информатики, авторская программа, учебное программное обеспечение, интерактивное обучение, цифровая

образовательная среда, практические задания, индивидуализация обучения, эффективность урока, информационные технологии, мотивация учащихся.

Informatika o'qitish metodikasi, o'quvchilarga kompyuter texnologiyalari, dasturlash, ma'lumotlar bazasi va boshqa informatika sohalarini o'rgatish jarayonida qo'llaniladigan usul va strategiyalarni o'z ichiga oladi. Informatika o'qitish metodikasining asosiy maqsadi, o'quvchilarga informatika fanining nazariy va amaliy jihatlarini o'rgatishdir. Bu jarayonda o'qituvchilar o'z darslarini rejalashtirishda va o'tkazishda bir qator metod va usullardan foydalanadilar. O'qitish jarayonida interaktivlik, amaliy mashg'ulotlar, muammoli vazifalar va loyiha asosidagi o'qitish kabi metodlar keng qo'llaniladi. Interaktivlik, informatika darslarida o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash uchun muhimdir. O'qituvchilar dars davomida o'quvchilar bilan muloqot qilish, savollar berish va ularning fikrlarini tinglash orqali darsni jonlantiradilar. Bu usul, o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda etishlariga, bir-birlari bilan fikr almashishlariga va o'zaro ta'sir qilishlariga yordam beradi. Interaktiv darslar, o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va dars materialini yaxshiroq o'zlashtirishlariga yordam beradi. Amaliy mashg'ulotlar, informatika o'qitish metodikasining ajralmas qismidir. O'quvchilar nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishlari kerak. O'qituvchilar dars davomida o'quvchilarga turli amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya ishlarini va loyihalar berish orqali ularning amaliy ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Masalan, dasturlash darsida o'quvchilar o'z dasturlarini yozish, sinovdan o'tkazish va tahlil qilish orqali o'z bilimlarini mustahkamlashlari mumkin. Muammoli vazifalar, o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar o'quvchilarga turli muammolarni hal qilish vazifalarini berish orqali ularning analitik fikrlash qobiliyatini oshiradilar. Bu usul, o'quvchilarning muammolarni hal qilish jarayonida ijodkorliklarini rivojlantirishga yordam beradi. O'quvchilar muammoli vazifalarni yechishda o'z bilimlarini qo'llashlari, yangi g'oyalar ishlab chiqishlari va jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. Loyiha asosidagi o'qitish, o'quvchilarning mustaqil ish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. O'qituvchilar o'quvchilarga turli

loyihalar berish orqali ularning ijodkorligini, tashabbuskorligini va jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Loyiha asosidagi o'qitish jarayonida o'quvchilar o'zlari qiziqqan mavzularni tanlab, ularga oid tadqiqotlar olib borishlari, natijalarni taqdim etishlari va o'z fikrlarini ifoda etishlari mumkin. Bu usul, o'quvchilarning o'z-o'zini o'rganish qobiliyatini oshiradi va ularni kelajakda mustaqil mutaxassislar bo'lishga tayyorlaydi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning roli tobora ortib bormoqda. Xususan, informatika fanida o'zi o'qitadigan (interaktiv yoki intellektual o'qituvchi) dasturlardan foydalanish o'quvchilarning bilimini mustahkamlash, mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish va dars samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. O'zi o'qitadigan dasturlar — bu o'quvchilarga bilimlarni mustaqil o'zlashtirish, testlar bajarish, mashqlar yechish hamda xatolarni tahlil qilish imkonini beruvchi kompyuter dasturlaridir. Bunday dasturlar o'qituvchining ishtirokisiz ham o'quv jarayonini tashkil etish imkonini beradi.

Har bir o'quvchining individual qobiliyatiga moslashadi, o'quv materialini bosqichma-bosqich tushuntiradi, natijalarni avtomatik tahlil qiladi, qiziqarli interfeys orqali o'quvchini motivatsiya qiladi, mustaqil ta'limni qo'llab-quvvatlaydi. Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) rivojlanishi ta'lim tizimida ham katta o'zgarishlar yasamoqda. Ayniqsa, informatika fani o'quvchilarga zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash, mustaqil fikrlash va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Ta'lim jarayonini yanada samarali qilish maqsadida o'zi o'qitadigan dasturlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Bunday dasturlar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro aloqani avtomatlashtiradi, o'quvchini faol ishtirokchi sifatida ta'lim jarayoniga jalb etadi va ularning mustaqil o'rganish qobiliyatini rivojlantiradi.

1.Dasturlash dasturlari

Scratch- animatsiyalar va interaktiv hikoyalar yaratish uchun visual dasturlash tili va muhitidir. Scratch 2003-yilda MIT MediaLab tomonidan ishlab chiqilgan va yosh dasturchilar uchun , dasturlash asoslarini osonlashtiradi. Bu yosh

dasturchilar uchun ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va dasturlash asoslarini tushunishda yordam beradi.

Codecademy- bu onlayn platformasidir, u insonlarga dasturlash veb dasturlash ko'nikmalarini o'rganishga yordam beradi. 2011-yilda tashkil etilgan Codecademy dunyo millionlab odamlar tomonidan foydalaniladi va dasturlashni yangi boshlovchilar uchun qulay va qiziqarli tarzda taqdim etadi, shuningdek, malakali dasturchilar uchun kompleks rivojlantirish uchun ham resurslar mavjud.

2.Grafik va dizayn dasturlari

Canva- bu onlayn dizayn platformasi foydalanuvchilarga professional grafikalar, vizitkalar, plakatlar, ijtimoiy tarmoq postlari, taqdimotlar va Issue 30, Volume 2| ISSN 3030-377X| 30.11.2024 SCIENCE SHINE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL boshqa turdagi dizaynlarni yaratishga imkon beradi. 2012-yilda tashkil etilgan Canvaoddiy va intuitivinterfeysi tufayli har kim, jumladan, dizayn tajribasi bo'lmaganlar ham foydalanishi mumkin. U grafikalarini tez va yaratishga yordam berishi va ijodkorlikni rivojlantirishga katta hissa qo'shishi mumkin.

O'z o'zini o'qitish dasturlari asosida pedagogik metodlar.

Ushbu metod “**Muzqaymoq metodi**” (ba’zan “muzqaymoq usuli” deb ham ataladi) — bu o’qitish jarayonida o’quvchilarni faol ishtirok ettirish, ularning fikrlashini, eslab qolishini va muloqot qilish ko’nikmalarini rivojlantirishga yordam beruvchi interfaol metod hisoblanadi. “Muzqaymoq metodi” — darsni qiziqarli boshlash yoki yangi mavzuga kirishishda qo’llaniladigan “muzni eritish” (ya’ni, sinfdagi tortinchoqlikni yo’qotish) metodidir. Bu usul o’quvchilarning diqqatini jamlash, bir-biri bilan yaqinlashish va darsga faol kirishishga yordam beradi.

Qo’llash tartibi: O’qituvchi o’quvchilarga muzqaymoq shaklida (masalan, turli savollar yozilgan kartochkalar yoki rasmlar varaqalar) material tarqatadi. Har bir o’quvchi “muzqaymoq”dagi savolga javob beradi yoki topshiriqni bajaradi. Javoblar o’rtoqlari bilan baham ko’riladi. Eng yaxshi javoblar rag’batlantiriladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, informatika darsida o’z dasturlaridan foydalanish, o’qituvchilarning o’z bilimlarini yanada kengaytirish va o’quvchilarga zamonaviy texnologiyalarni o’rgatish imkoniyatini yaratadi. O’qituvchilar o’z dasturlarini yaratish va qo’llash orqali o’quvchilarning o’z-o’zini o’rganish ko’nikmalarini rivojlantirishga yordam beradilar. Bu jarayon, o’z navbatida, o’quvchilarning

mustaqil fikrlash qobiliyatini oshiradi va ularni kelajakda muvaffaqiyatli mutaxassislar bo'lishlariga tayyorlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Alixonov S. "Matematika o'qitish metodikasi" Qayta ishlangan II nashri. Toshkent. «O'qituvchi» 1997.
2. Alixonov S. «Matematika o'qitish metodikasi». Toshkent. «O'qituvchi» 1992.
3. Jumayev M.E. Matematika o'qitish metodikasidan praktikum. OTM uchun darslik. Toshkent., «O'qituvchi» 2004
4. Jumayev M.E. va boshqalar. Matematika. OTMning Pedagogika psixologiya fakulteti talabalari uchun darslik. Toshkent. «Moliya Iqtisodw 2008.

<https://cyberleninka.ru/article/n/naglyadnost-na-uroke-informatiki>